

Mýtus: Mamograf, strašák žen

Léčbu nádorů prsu ovlivňuje rychlá diagnostika. „Biopsie pod ultrazvukovou kontrolou je pokrokem,“ míní radiolog Jan Daneš.

■ VERONIKA STREJCOVÁ

ČR | V České republice se drtví většina nádorů prsu diagnostikuje již v prvním stadiu, a to velkou zásluhou screeningového programu. Podle muže, který stál u jeho zrodu, předního radiologa a mamodiagnostika Jana Daneše, je pro úspěch léčby naprosto zásadní faktor času. U těchto případů je totiž takřka sto procentní pravděpodobnost, že nádor bude vyléčen. Přesto se moderní mamografie stále potýká s řadou mýtů.

Diagnostika v oblasti nádorů prsu za poslední necelé dvě dekády uzrula obrovský kus cesty. Ostatně jedno rychlé odebrání vzorku, které dokáže vnést do situace světlo, bylo ještě relativně nedávno záležitostí z říše snů.

„Biopsie pod ultrazvukovou kontrolou, kdy se odebere vzorek z útvaru jehlou, jsou poměrně nové. Používají se zhruba 20 let a představují obrovský pokrok,“ říká profesor Jan Daneš, který byl mimo jiné dlouhých 18 let přednostou Radiodiagnostické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

100 biopsií odhalí asi padesátku zhoubných nádorů.

Dřívější praxe vešla všechny zjištěné změny v prsu operovat. „Pacientky měly mnohočetné jizvy a chodily opakovaně například na odstranění nezhoubných nádorů. Dnes tyto zákroky často odpadájí,“ vysvětluje Daneš s tím, že pokud jsou nezhoubné nádory malé, nehmátné a pacientku tedy nijak nestrěsí, nic se s nimi zpravidla nedělá. Mamografické nálezy, které ve výsledku neznamenaají nebezpečí, nejsou nijak výjimečné. Podle Daneše připadá na sto provedených biopsií padesát zhoubných nádorů a stejné množství předsta-

vují nádory nezhoubné. Dávno také přestalo platit, že každý zhoubný nádor je zapotřebí operativně vyjmout co nejdříve. Nyní o každé pacientce diskutuje vícečlenný tým včetně diagnostiků, onkologů, gynekologů a chirurgů a hledá pro ni řešení na míru. „U rychle rostoucích nádorů velmi často dostává před operativní léčbou přednost hormonální léčba či chemoterapie, která nádor oslabí, či někdy dokonce zničí,“ uvádí Daneš s tím, že až poté přichází chvíle pro chirurgické řešení.

Bez stresujícího čekání

Péči českých odborných zařízení si už před lety oblíbila zahraniční klientela. Příznivější cena za zdravotnickou péči už dlouho není hlavním lákadlem. Jsou to také krátké čekací doby v některých centrech. Tato výhoda je ostatně rozhodující i pro velké množství tuzemských pacientek, pro které je dlouhé čekání na termín vyšetření často stresující. Ve svém Mamodiagnostickém centru v Berouně, které má rovněž pobočku v Praze 5 na Waltrovce, se s takovými pacientkami profesor Daneš setkává velmi často.

V neposlední řadě cizinci oceňují kvalitu zdejší péče a také technologickou vyspělost. V ní Česko, pokud jde o screeningové metody, za světem nijak nezaostává. Dokonce se pyšní lepším vybavením než některé západní evropské země. Jako expert Evropské komise v projektu Euro-

pean Commission Initiative on Breast Cancer má Daneš v tomto ohledu možnost srovnávat. „V Belgii a ve Francii se někde ještě stále používají k diagnostice analogové přístroje. Někteří kolegové ze zahraničí byli značně překvapeni, že v České republice máme všechny přístroje maximálně osm let staré a plně digitální, takže poskytují daleko přesnější a kvalitnější snímky,“ vysvětluje.

Stále znějí hlasy nedůvěry

Přesto stále ještě čas od času zaznívají hlasy nedůvěry vůči mamografu v souvislosti s ozařováním. Přitom screeningový program v Česku odstartoval už v roce 2003 a již tehdy odborníci garantovali jeho bezpečnost. „Dávka záření od začátku byla velmi nízká, přesto v průběhu let došlo ješ-

tě k jejímu snížení. V zásadě jde o násobek dávky z přírodního pozadí,“ uvádí Daneš. Ionizující záření se totiž vyskytuje zcela běžně všude kolem nás. „Spousta lidí je překvapena, že zatímco chodí po ulici, jsou neustále vystaveni malé radiaci. Tato dávka je jiná, pokud jste v západních Čechách, a jiná je například v Praze,“ uvádí Daneš s tím, že právě západní Čechy jsou typické vyšší mírou záření. Jednou příčinou může být tamější vyšší koncentrace radonu.

Názory vědců na problematiku záření překvapivě nejsou zcela vždy jednotné. Podle Daneše se dokonce v současné době diskutuje, zda malé dávky nemohou být i přínosné. „Nedávno jsem zrovna četl jednu kontroverzní práci, která připouští, že velmi malé dávky záření mohou stimulovat imunitní systém a tím výskyt některých nádorů dokonce snižovat,“ nastiňuje jeden ze současných vědeckých výkladů.

Radiolog a mamodiagnostik Jan Daneš (vlevo) říká, že digitální přístroje v Česku poskytují mnohem přesnější snímky než analogové přístroje v Belgii či ve Francii.

FOTO | TOMÁŠ FRAIT

INZERCE

KONTRA FAKT 21.3.2020 PRAHA FORUM KARLÍN

Evenc Event Agency PRESENTS

SIA PLUSIM refreshers OČKO BLÁK